

Čnosť konanie

Katechéza Svätého Otca
Františka o nerestiach a
čnostiach (11).

09.05.2024

Drahí bratia a sestry, dobré ráno!

Po tom, čo sme ukončili rozbor
nerestí, je čas obrátiť náš pohľad na
symetrický obraz, ktorý stojí v
protiklade k skúsenosti so zlom.
Ľudské srdce sa môže oddávať zlým
vášňam, môže načúvať škodlivým
pokušeniam preoblečeným do
presvedčivého rúcha, ale môže sa im

aj vzoprieť. Akokoľvek to vyzerá namáhavé, človek je stvorený pre dobro, ktoré ho skutočne naplňa, a môže sa v tomto umení aj cvičiť, vďaka čomu sa v ňom či v nej určité dispozície stávajú trvalými. Úvahy o tejto našej úžasnej možnosti tvoria klasickú kapitolu morálnej filozofie: kapitolu o čnostiach.

Rímski filozofi ju nazývali virtus, grécki aretè. Latinský termín zdôrazňuje predovšetkým to, že čnostný človek je silný, odvážny, schopný disciplíny a askézy; preto je cvičenie sa v čnostiach ovocím dlhého klíčenia, ktoré si vyžaduje námahu a aj utrpenie. Na druhej strane grécke slovo aretè označuje niečo, čo exceluje, niečo, čo vyniká, čo vzbudzuje obdiv. Čnostný človek je teda ten, kto sa nezvrhne a nezdeformuje, ale je verný svojmu povolaniu a naplno sa realizuje.

Boli by sme na omyle, keby sme si mysleli, že svätci sú výnimkami ľudstva, že sú akýmsi úzkym okruhom šampiónov, ktorí žijú nad limitmi nášho druhu. V tejto perspektíve, ktorú sme práve predstavili v súvislosti s čnosťami, sú svätí naopak tými, ktorí sa stávajú úplne sami sebou, ktorí realizujú povolanie vlastné každému človeku. Aký by to bol šťastný svet, keby spravodlivosť, úcta, vzájomná dobrosrdečnosť, veľkosť ducha a nádej boli bežnosťou, a nie vzácnou odlišnosťou! Práve preto by kapitolu o čnostnom konaní v týchto našich dramatických časoch, v ktorých sa často stretávame s tým najhorším z človeka, mali všetci znovu objaviť a praktizovať. V zdeformovanom svete si musíme pripomenúť podobu, na ktorú sme boli stvárnení, Boží obraz, ktorý je do nás navždy vtlačený.

Ako však môžeme definovať pojem čnosť? Katechizmus katolíckej Cirkvi

nám ponúka presnú a stručnú definíciu: „Čnosť je trvalá a stála dispozícia konať dobro“ (č. 1803). Nie je to teda nejaké improvizované a trochu náhodné dobro, ktoré sporadicky padá z neba. Dejiny nám hovoria, že aj zločinci vo chvíli jasnozrivosti konali dobré skutky; iste, tieto skutky sú zapísané v „Božej knihe“, avšak čnosť je niečo iné. Je to dobro, ktoré sa rodí pomalým dozrievaním človeka, kým sa nestane jeho vnútornou črtou. Čnosť je habitus slobody. Ak sme slobodní v každom skutku a zakaždým sme pozvaní rozhodovať sa medzi dobrom a zlom, čnosť je to, čo nám umožňuje mať návyk k správnej voľbe.

Ak je čnosť tak krásnym darom, hneď sa vynára otázka: ako je možné ju získať? Odpoveď na túto otázku nie je jednoduchá, je zložitá. Pre kresťana je prvou pomocou Božia milosť. V nás pokrstených pôsobí Duch Svätý, ktorý

koná v našej duši, aby ju viedol k čnostnému životu. Koľko kresťanov dospelo k svätosti cez slzy, keď si uvedomili, že nedokážu prekonať niektoré slabosti! Avšak zakúsili, že Boh dokončil to dobré dielo, ktoré bolo pre nich len náčrtom. Milosť vždy predchádza nášmu morálnemu úsiliu.

Okrem toho nikdy nesmieme zabúdať na veľmi bohatú lekcii pochádzajúcu z pradávnej múdrosti, ktorá nám hovorí, že čnosť rastie a dá sa rozvíjať. A aby sa tak stalo, prvým darom Ducha, o ktorý treba prosiť, je práve múdrosť. Človek nie je akýmsi územím voľným na podmanenie pôžitkami, emóciami, pudmi, vášňami, bez toho, aby bol schopný niečo urobiť proti týmto niekedy chaotickým silám, ktoré v ňom prebývajú. Jedným neoceniteľným darom, ktorý vlastníme, je otvorenosť mysle, je to múdrosť, ktorá sa vie poučiť z chýb, aby dobre

nasmerovala život. Ďalej potrebujeme dobrú vôľu – schopnosť voľiť si dobro, formovať sa prostredníctvom asketických cvičení, vyhýbajúc sa excesom.

Drahí bratia a sestry, začnime teda našu púť prostredníctvom čností v tomto ich vyrovnanom svete, ktorý je náročný, ale rozhodujúci pre naše šťastie.

*(Preklad Slovenská redakcia
Vatikánskeho rozhlasu – Vatican
News, Andrej Klapka, Zuzana
Klimanová)*